

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 21.09.2015

Adam Bodnar

II.519.109.2015II.519.109.2015

Pan

Andrzej Zwara

Prezes

Naczelnej Rady Adwokackiej

Pragnę podziękować uprzejmie za skierowanie do mnie Apelu dotyczącego projektowanej nowelizacji ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (druk Senacki nr 967 i druk Sejmowy nr 3765).

Podzielim krytyczne stanowisko Naczelnej Rady Adwokackiej, dotyczące projektowanego upoważnienia funkcjonariusza danej służby do dokonania oceny, czy materiał zgromadzony w ramach kontroli operacyjnej zawiera dane objęte tajemnicą obrończą lub adwokacką określone w art. 180 § 2 kpk, a także przekazania ich w takim przypadku prokuratorowi, który ma złożyć wniosek do sądu o wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie zniszczenia lub wykorzystania tych materiałów.

W istocie nowelizacja powinna stanowić realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2014 r. (sygn. akt K 23/11), a nadto uwzględniać wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 kwietnia 2014 r. stwierdzający nieważność dyrektywy 2006/24 w sprawie zatrzymywania danych (połączone sprawy C-293/12 i C 594/12 Digital Rights Ireland) i postanowienia zawarte w art. 7 i art. 8 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Projektowane unormowania w obecnym kształcie i długotrwałość toczącego się procesu legislacyjnego budzą moje zasadnicze wątpliwości odnośnie do kierunku i intencji rzeczywistej realizacji nałożonych na ustawodawcę w powołanych orzeczeniach, obowiązków respektowania i uwzględniania gwarancji w zakresie wolności i praw człowieka i obywatela zawartych w Konstytucji oraz w aktach prawa międzynarodowego.

Naczelną Radę Adwokacką zasadnie podnosi, iż projekt nowelizacji nie stwarza wystarczających gwarancji ochrony prywatności i tajemnicy komunikowania się. Uwzględnić należy także w tej materii raport Najwyższej Izby Kontroli, gdzie zostały zawarte wnioski i zalecenia pod adresem Prezesa Rady Ministrów.

Dotyczy to zwłaszcza pozostawienia przez ustawodawcę otwartego katalogu środków technicznych, które mogą być wykorzystywane przez służby w toku kontroli operacyjnej. Na podstawie zakwestionowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich i uznanych za niezgodne z Ustawą Zasadniczą przepisów służby mogą przez to ingerować w różne sfery prywatności jednostek. Z postanowień ustawy sformułowanych w sposób jasny oraz precyzyjny, powinny wynikać zakres oraz głębokość ingerencji organów władzy publicznej w konstytucyjne wolności i prawa jednostek. Ustawa musi konkretyzować wypadki, zakres, sposoby ingerencji, a także – co istotne – wskazywać, jakich konkretnie sfer życia jednostki ta ingerencja dotyczy.

Uwaga powyższa ma istotne znaczenie także w kontekście doniesień o stosowanym przez Centralne Biuro Antykorupcyjne (niewykluczone, że także przez inne służby) systemu „Remote Control System” pozwalającego, między innymi, na stosowanie podsłuchu i kontrolowanie wiadomości przesyłanych i odbieranych elektronicznie.

Niemniej istotne jest, sygnalizowane przez wymienione podmioty, pozostawienie poza sferą ustawowego unormowania obowiązku informowania osób objętych kontrolą operacyjną – po jej zakończeniu. Obowiązek ten wynika wprost z treści postanowienia sygnalizacyjnego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 stycznia 2006 r. (sygn. akt S 2/06).

Aktualne pozostają także uwagi dotyczące maksymalnego czasu prowadzenia kontroli operacyjnej i nieprecyzyjnie określonego czasu przetwarzania danych telekomunikacyjnych.

Podziela także wątpliwości i zastrzeżenia prezentowane przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, dotyczące projektowanego powierzenia sądom okręgowym funkcji niezależnego organu sprawującego kontrolę nad sposobem korzystania przez służby specjalne z uprawnień do prowadzenia kontroli operacyjnej i przetwarzania danych telekomunikacyjnych. Przedkładanie bowiem sądomi przez Policję i inne służby *sui generis* okresowych sprawozdań dotyczących pozyskiwania danych telekomunikacyjnych należy ocenić jako nieefektywny mechanizm kontroli *ex post*, zważywszy na ilość tego rodzaju spraw i w istocie przekazywanie danych zagregowanych. Krajowa Rada Sądownictwa sygnalizuje nadto, iż dodatkowe obciążenie sądów tymi zadaniami, a zwłaszcza Sądu Okręgowego w Warszawie może mieć negatywny wpływ na sprawność postępowania w sprawach karnych.

W mojej ocenie powyższe uwagi zachowują aktualność nie tylko ze względu na nałożony przez Trybunał Konstytucyjny reżim prawny, ale spoczywającą na ustawodawcy powinność

realizacji precyzyjnie określonych wytycznych zawartych w powołanym na wstępie wyroku Trybunału Sprawiedliwości i obowiązujące Polskę akty prawa międzynarodowego.

Pragnę także poinformować uprzejmie Pana Prezesa, iż skierowałem wystąpienia do Pana Senatora Piotra Zientarskiego - Przewodniczącego Senackiej Komisji Ustawodawczej oraz Pana Senatora Michała Seweryńskiego - Przewodniczącego Senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, a także Pana Grzegorza Karpińskiego – Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych postulując podjęcie działań zmierzających do pilnego uchwalenia nowelizacji unormowań ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw w brzmieniu respektującym przytoczone orzeczenia i akty prawne.

Podpis na oryginale